

Laidiens: 22.09.2000., Nr. 331/333

Ministru kabineta noteikumi Nr.318

Rīgā 2000.gada 19.septembrī (prot. Nr.44 9.§)

Noteikumi par darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas un darba vietu iekārtošanas prasībām būvlaukumos

Izdoti saskaņā ar likuma "Par darba aizsardzību" 16.pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas un darba vietu iekārtošanas prasības būvlaukumos, kā arī būvniecības dalībnieku pienākumus un atbildību par šo prasību neievērošanu.
2. Šie noteikumi attiecas uz šādiem būvdarbiem:
  - 2.1. pazemes darbi;
  - 2.2. zemes darbi, tai skaitā mākslīgo zemes būvju ierīkošana;
  - 2.3. ārējo inženiertīklu izbūve;
  - 2.4. vispārējie būvdarbi, tai skaitā:
    - 2.4.1. betonēšanas darbi;
    - 2.4.2. mūrnieku darbi;
    - 2.4.3. izolēšanas un jumīku darbi;
    - 2.4.4. namdaru un būvgaldnieku darbi;
  - 2.5. saliekamo (iepriekšizgatavoto) būvkonstrukciju montāža un demontāža;
  - 2.6. apdares darbi, tai skaitā:
    - 2.6.1. apmetēju darbi;
    - 2.6.2. flīzētāju darbi;
    - 2.6.3. krāsotāju darbi;
    - 2.6.4. tapsētāju darbi;
    - 2.6.5. stiklinieku darbi;
  - 2.7. ēku iekšējo sanitārtehnisko tīklu un iekārtu ierīkošana un montāža;
  - 2.8. būvju nojaukšana un noārdīšana;

2.9. būvremonta darbi;

2.10. būvju rekonstrukcija, renovācija un restaurācija;

2.11. būvju uzturēšana, ja tā saistīta ar kādu no iepriekšminētajiem darbu veidiem;

2.12. urbšanas darbi;

2.13. bagarēšanas un zemūdens darbi.

3. Būvdarbi, kas rada paaugstinātu risku darbinieku drošībai un veselībai, ir:

3.1. darbi, kuros darbinieki ir pakļauti riskam:

3.1.1. zemes nogrūvumos tikt apbērtiem ar grunti;

3.1.2. tikt applūdinātiem ar ūdeni;

3.1.3. iekrist ūdenī un noslīkt;

3.1.4. nokrist no augstuma, kas pārsniedz vienu metru;

3.2. darbi, kuros darbinieki nonāk saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vai bioloģiskām vielām, kas rada draudus darbinieku drošībai un veselībai vai kas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir pakļautas speciālai uzraudzībai;

3.3. darbi, kuros darbinieki ir pakļauti riskam tikt apstarotiem ar jonizējošo starojumu un kuru izpildi reglamentē normatīvie akti par aizsardzību pret radiāciju;

3.4. darbi augstsprieguma elektrolīniju aizsardzības zonās;

3.5. pazemē (piemēram, akās, tuneļos) veicamie darbi;

3.6. darbi, kuros darbiniekiem nepieciešama gaisa piegādes sistēma;

3.7. darbi, kuros darbinieki pakļauti paaugstinātam atmosfēras spiedienam (piemēram, kesonos);

3.8. spridzināšanas darbi;

3.9. darbi, kuri saistīti ar tādu būvkonstrukciju, būvelementu vai iekārtu montāžu vai demontāžu, kas smagākas par divām tonnām.

4. Šie noteikumi neattiecas uz darba vietu iekārtošanu derīgo izrakteņu ieguves rūpniecībā.

5. Šo noteikumu izpilde neietekmē darbuzņēmēja kā darba devēja atbildību, kas noteikta likumā "Par darba aizsardzību" un citos normatīvajos aktos.

II. Projekta vadītājs, koordinators iecelšana, iepriekšējs paziņojums

6. Būvlaukumā, kurā būvniecību veiks vai veic vairāki darbuzņēmēji, pasūtītāji vai projekta vadītāji, ieceļ vienu vai vairākus darba drošības un veselības aizsardzības koordinatorus projekta sagatavošanas posmā un darba drošības un veselības aizsardzības koordinatorus projekta izpildes posmā.

7. Projekts ir process, ko veido koordinēto un kontrolēto norišu kopums, kuram ir noteikti sākuma un beigu termiņi un kura īpašām prasībām atbilstošais mērķis jāsasniedz, iekļaujoties paredzētajā laikā un izmaksu un resursu ietvaros.

8. Projekta vadītājs ir fiziska vai juridiska persona, kas atbild par būvdarbu sagatavošanu, izpildi un izpildes uzraudzību un rīkojas pasūtītāja vārdā.

9. Darba drošības un veselības aizsardzības koordinators projekta sagatavošanas posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 16.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta sagatavošanas posmā (turpmāk — projekta sagatavošanas koordinators).

10. Darba drošības un veselības aizsardzības koordinators projekta izpildes posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 17.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta izpildes posmā (turpmāk — projekta izpildes koordinators).

11. Projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators iecelšana neatbrīvo pasūtītāju un projekta vadītāju no atbildības par darba drošības un veselības aizsardzības prasību ievērošanu.

12. Pasūtītājs vai projekta vadītājs nodrošina, lai pirms būvdarbu uzsākšanas tiktu izstrādāts darba drošības un veselības aizsardzības plāns saskaņā ar šo noteikumu 16.2.apakšpunktu.

13. Pasūtītāja vai projekta vadītāja pienākums ir pirms būvdarbu uzsākšanas nosūtīt Valsts darba inspekcijai iepriekšēju paziņojumu par būvdarbu veikšanu (pielikums) vienā no šādiem gadījumiem:

13.1. ja paredzētais būvdarbu ilgums pārsniedz 30 darbadienas un būvdarbos vienlaikus tiek nodarbināti vairāk nekā 20 darbinieki;

13.2. ja plānotais būvdarbu apjoms pārsniedz 500 cilvēkdienas (darbinieka nostrādātas darbadienas).

14. Iepriekšējā paziņojumā par būvdarbu veikšanu norādīto informāciju pasūtītājs vai projekta vadītājs novieto būvlaukumā redzamā vietā un, ja nepieciešams, to regulāri atjauno.

III. Projekta sagatavošanas un izpildes posmi, koordinators pienākumi

15. Ja projekta vadītājs vai pasūtītājs pilda projekta vadītāja pienākumus, viņš dažādos projekta sagatavošanas un izpildes posmos ievēro likumā "Par darba aizsardzību" noteiktās prasības attiecībā uz darba drošību un veselības aizsardzību, jo īpaši:

15.1. kad tiek lemts par arhitektūras, tehniskajiem un organizatoriskajiem aspektiem, plānojot darbus vai darba posmus, kas norisināsies vienlaikus vai arī secīgi;

15.2. kad tiek aprēķināts vienlaikus veicamo būvdarbu apjoms un posmu veikšanai nepieciešamais laiks, ņemot vērā darba drošības un veselības aizsardzības plānu un visus dokumentus, kas izstrādāti vai koriģēti saskaņā ar šo noteikumu 16.2., 16.3. un 17.3.apakšpunktu.

16. Projekta sagatavošanas koordinators ir šādi pienākumi:

16.1. koordinēt šo noteikumu 15.punkta izpildi ar projekta vadītāju, darbuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem;

16.2. saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu izstrādāt darba drošības un veselības aizsardzības plānu, iekļaujot tajā arī konkrētus pasākumus attiecībā uz būvdarbiem, kas minēti šo noteikumu 3.punktā;

16.3. sagatavot projekta raksturam atbilstošu dokumentāciju, kurā iekļauta informācija par darba drošības un veselības aizsardzības prasībām, kas jāņem vērā, veicot darbus.

17. Projekta izpildes koordinators ir šādi pienākumi:

17.1. koordinēt vispārīgo darba drošības un veselības aizsardzības principu īstenošanu, kad tiek lemts par tehniskajiem un/vai organizatoriskajiem pasākumiem, plānojot dažādu būvdarbu vienlaicīgu vai secīgu veikšanu un aprēķinot to izpildei nepieciešamo laiku;

17.2. saskaņot un uzraudzīt darba drošības un veselības aizsardzības plāna un darbu veikšanas projekta izpildi, lai nodrošinātu, ka darbuzņēmēji un pašnodarbinātie ievēro šo noteikumu 27.punkta prasības un darba drošības un veselības aizsardzības plāna izpildi;

17.3. veikt nepieciešamos grozījumus darba drošības un veselības aizsardzības plānā un šo noteikumu 16.3.apakšpunktā minētajā dokumentācijā, ņemot vērā paveiktos darbus un izmaiņas būvlaukumā, kā arī būvprojektā (ja tādas ir veiktas);

17.4. organizēt darbuzņēmēju sadarbību (arī to darbuzņēmēju, kas vienā un tajā pašā būvlaukumā strādā pēc kārtas), saskaņot viņu darbību, lai aizsargātu darbiniekus un novērstu nelaimes gadījumus darbā un arodslimības, nodrošināt savstarpēju informācijas apmaiņu saskaņā ar likuma "Par darba aizsardzību" prasībām un, ja nepieciešams, iesaistīt arī pašnodarbinātos;

17.5. saskaņot darbuzņēmēju darba drošības un veselības aizsardzības pasākumus un pārbaudīt to atbilstošu izpildi;

17.6. veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu nepiederošu personu uzturēšanos būvlaukumā.

IV. Darba drošības un veselības aizsardzības plāns

18. Darba drošības un veselības aizsardzības plānu (turpmāk — plāns) izstrādā, lai visus būvniecības dalībniekus nodrošinātu ar nepieciešamo darba drošības un veselības aizsardzības informāciju.

19. Plānā iekļauj specifisku informāciju, kas attiecas tikai uz konkrēto projektu un ir nepieciešama darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanā.

20. Plānu izstrādā līdz būvdarbu uzsākšanai. Ja mainās projekta apstākļi, plānu var pārskatīt. Projekta izpildes koordinatori ir iespēja iepazīties ar plānu, pirms tiek izraudzīts attiecīgais darbuzņēmējs.

21. Plānam ir divas stadijas:

21.1. pirmā stadija — projekta sagatavošanas posmā, kas saistīts ar projekta izstrādi līdz darbuzņēmēja izvēlei, plānu var iestrādāt būvprojekta darbu organizēšanas daļā;

21.2. otrā stadija — projekta izpildes posmā, kas saistīts ar būvdarbu veikšanu, plānu var iestrādāt būvdarbu veikšanas projektā.

22. Ja nepieciešamā informācija ir iekļauta citos būvniecības dokumentos vai būvprojekta rasējumos, plānā var būt tikai norādes par šīs informācijas atrašanās vietu.

23. Plānā projekta sagatavošanas posmā iekļauj šādu informāciju:

23.1. būvlaukumam paredzētajai teritorijai blakus esošo zemesgabalu izmantojums:

23.1.1. ēkas un ražotnes, kas varētu ierobežot būvdarbu veikšanu attiecībā uz darba drošību un veselības aizsardzību;

23.1.2. virszemes un pazemes inženierkomunikācijas;

23.1.3. satiksmes ceļi un ar tiem saistītie ierobežojumi (piemēram, piekļūšana ugunsdzēsības ietaisēm, materiālu piegādes un transportlīdzekļu novietošanas laika ierobežojumi);

23.1.4. būvju nojaukšana vai pārbūve, kas saistīta ar veselībai kaitīgiem materiāliem, nenoturīgām un nestabilām konstrukcijām un kurai nepieciešami īpaši darba drošības un veselības aizsardzības pasākumi;

- 23.1.5. grunts raksturojums, norādot sastāvu, piesārņotību, nestabilitāti, vecas šahtas vai citus pazemes šķēršļus;
- 23.1.6. nojaukamo būvju tehniskās dokumentācijas esamība (var būt pasūtītāja iesniegtā informācija);
- 23.2. būvprojektā ietvertie riska faktori, no kuriem nav iespējams izvairīties, kā arī darba drošības un veselības aizsardzības pasākumi, kas jāievēro attiecībā uz šiem riska faktoriem;
- 23.3. detalizēti ieteikumi īpašiem darba drošības un veselības aizsardzības pasākumiem, par kuriem darbuzņēmējs var pieprasīt skaidrojumus turpmāko jautājumu risināšanā;
- 23.4. iespējamie riska faktori, kuri saskaņā ar būvprojektu var rasties būvdarbu procesā veselībai kaitīgu materiālu dēļ, un nepieciešamā informācija par likumu un citu normatīvo aktu prasībām;
- 23.5. ar paredzēto būvlaukuma teritoriju saistītā informācija:
- 23.5.1. iespējas piekļūt būvlaukumam, evakuācijas izejas;
- 23.5.2. pagaidu būvju un atsevišķu darba iecirkņu izvietojums;
- 23.5.3. būvmateriālu iekraušanas un izkraušanas laukumi, noliktavas;
- 23.5.4. transporta un gājēju ceļi;
- 23.5.5. piebrauktuves un caurbrauktuves ugunsdzēsības automašīnām;
- 23.6. būvlaukumā veicamo darba drošības un veselības aizsardzības pasākumu saskaņošana un attiecīgās informācijas apmaiņa starp pasūtītāju, projekta vadītāju, darbuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem;
- 23.7. konkrēti pasākumi attiecībā uz šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem.
24. Būvdarbu izpildes posmā plānā iekļauj:
- 24.1. darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas vispārējo kārtību būvlaukumā;
- 24.2. izmaiņas, kas būvdarbu izpildes laikā rodas:
- 24.2.1. darbu plānos un grafikos;
- 24.2.2. būvizstrādājumu, būvmateriālu, tehnoloģisko iekārtu un aprīkojuma nomenklatūrā un piegādes grafikos;
- 24.2.3. darbaspēka kustības un galveno būvmašīnu darba grafikos.
25. Sabiedriski nozīmīgu vai tehniski sarežģītu būvju projektos plāns var būt nepabeigts, bet šādos gadījumos būvdarbu izpildes posma plānā ietver:
- 25.1. darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas vispārējo vadības kārtību;
- 25.2. vispārējās drošības prasības būvlaukumā;
- 25.3. skaidrojumu par informācijas pieejamību projekta sagatavošanas posmā un skaidrojumu, kā tā tiks pārzināta un kontrolēta;
- 25.4. kārtību, kādā projekta izmaiņas tiks iekļautas un iestrādātas plānā, atsevišķu posmu būvdarbu veikšanas projektā vai citā būvdarbu izpildes tehnoloģiskajā dokumentā.

V. Darbuzņēmēja pienākumi

26. Lai būvlaukumā nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību, darbuzņēmēji: